

Nr. 9. September 2002

Lokalmøder i Aalborg, Esbjerg og Århus

Hørings svar om Retslægerådet, Betænkninger om politiets struktur og politilovgivning samt Kommissionens grøn bog om strafferetlig beskyttelse af fællesskabets finansielle interesser og oprettelse af en europæisk anklagemyndighed

76. Menneskerettigheder - Udvisning - Narkotikakriminalitet - Dobbeltstraf
77. Samfundstjeneste - Vilkårsovertrædelse - Spritkørsel - Spørgsmål om opretholdelse af tillægsgbøde
78. Færdselsloven - Afstand til forankørende - Beviser
79. Færdselsloven - Vigepligt - Politirapporter - Beviser
80. Straffuldbyrdelsesloven - Domstolsprøvelse - Prøveløsladelse - Ekspeditionstid - Sagsomkostninger
81. Salær - Rejseomkostninger - Arrestbesøg
82. Røveri - Ung alder - Kombinationsdom
83. Menneskerettigheder - Langvarig sagsbehandling - Betinget straf, herunder bøde - Bevisbedømmelse - Bedrageri - Skyldnersvig - Skattesvig - Medvirken - Forfakturering - Anklageskrifter, ændring af tiltale

Bogomtale - Inhabilitet i dansk retspleje

LANDSFORENINGEN AF BESKIKKEDE ADVOKATER

Landsforeningens bestyrelse:

Niels Forsby
formand, København

Michael Abel
Holbæk

Mogens Juhl
Odense

Steen Bech
næstformand, København

Karen Marie Dyekjær
Esbjerg

Hans Kjellund
Århus

Mona Martens
Aalborg

Sven-Erik Poulsen
København

Ansvarshavende redaktør:

Elsebeth Rasmussen

Oplagstal: **1100**

Formandens adresse:

Nansensgade 45 A, 1366 København K

Telefon 33 36 90 10
Fax 33 93 66 81

Andres ulykke

Det er sjældent, at redaktøren føler anledning til at bringe andet end korte kommentarer til afsagte domme. Evt. følger forsvarerens egne – oplysende eller underholdende – kommentarer, og redaktøren kan så endnu kortere tilføje henvisninger til tidligere afsagte afgørelser om samme emne. Men i nærværende hæftes Medd. 83/2002 bringes en sag, hvor redaktøren ikke kan modstå fristelsen til at brede sig lidt her på dette sted.

Landsrettens dom er omfangsrig, fordi den på afgørende vis ændrer på byrettens bevisresultat, og det skinner tydeligt igennem, at man har været overordentlig utilfreds med den efterforskning, der har været foretaget. I store dele af den langvarige efterforskning har en enkelt kriminalassistent alene forestået efterforskningen, og man har ikke indtrykket af, at han har fået megen hjælp og støtte fra de jurister i anklagemyndigheden, hvis ansvar det er at lede og vejlede.

Med alderen kan man jo godt blive lidt nostalgisk. Redaktøren føler sig overbevist om, at resultatet ikke var blevet så katastrofalt ubehjælpsomt under det tidligere system, hvor sager af en tilpas størrelse var oppe at vende hos statsadvokaten, inden der blev rejst tiltale.

Økonomisk kriminalitet, både med hensyn til vurderingen af, hvad der er strafbart, og hvad det er muligt at bevise under en retssag er og bliver et område for særligt kyndige.

Elsebeth Rasmussen

Lokalmøder i Aalborg, Esbjerg og Århus

Formanden og den nye næstformand vil gerne hilse på medlemmerne i Jylland ved tre forhåbentlig velbesøgte lokalmøder i Aalborg den 26/11, Esbjerg den 8/10 og Århus den 19/11 d.å. Alle dage fra kl. 16.15.

Reserver allerede nu tidspunktet, men vent med tilmeldingerne til det **lokale bestyrelsesmedlem** (se side 229 om bestyrelsens sammensætning), indtil der kommer en indbydelse ud med posten.

Programmet gengives nedenfor. Til deltagerne bliver der vedlagt bilagsmateriale.

1. Anonyme vidner.

De nye regler om ”forbedret vidnebeskyttelse” vil blive gennemgået – efterfølgende drøftelse af, hvordan vi bør forholde os til reglerne.

2. Afhøringer – forehold – rækkefølge.

Vi har tidligere drøftet spørgsmålet om tidspunktet for forehold, hvor det blev fremhævet, at det var ønskeligt fra forsvarerside, at vi fik lejlighed til at komme ind og stille spørgsmål, før anklageren tog hul på forehold fra tidligere forklaringer.

Vi ønsker en melding om situationen nu, særligt om man fra dommerside respekterer forsvarerens ønske om at komme til, før anklageren laver forehold – se U96.1427 ØLK.

Dernæst drøfte en særlig problemstilling indenfor dette område, nemlig spørgsmålet om forehold over for vidner, som er fritaget for vidnepligt; eller snarere, om der er en pligt for disse til at være tilstede under foreholdet, som vel retteligt må betragtes som dokumentation - se U92.449H .

3. Pålæg – udeholdelse efter rpl. § 745 og § 748

Vi har tidligere haft lejlighed til at drøfte spørgsmålet om pålæg, og hvordan man fra forsvarerside kan forholde sig til disse. I den sammenhæng berørte vi muligheden som anført i stk. 1 af en fuldstændig – midlertidig – tilbageholdelse af oplysninger, men konkluderede, at den mulighed vist ikke blev udnyttet i praksis.

Det har imidlertid vist sig at være tilfældet, jf. Meddelelse nr. 70/2002, hvor Højesteret heldigvis endte med at fastslå, at betingelserne for udeholdelse ikke var tilstede.

Der vil være en drøftelse af, hvad betingelserne for udeholdelse er, og hvordan vi som forsvarere kan/bør reagere.

4. Salærer.

Gennem de seneste måneder har Landsforeningens sekretariat fået nogle henvendelser, der drejer sig om utilfredshed med tildelte salærer i forhold til de gældende takster. Dels i form af, at der gives for lidt i forhold til taksterne, dels i form af, at reglerne omkring salærer for aflyste domsforhandlinger administreres for restriktivt.

Vi vil gerne høre nærmere om jeres erfaringer på området med henblik på at vurdere, om tilstanden er sådan, at Landsforeningen skal reagere.

5. Kaffeklubben/uformelle faste sammenkomster.

Hvordan går det?

6. Eventuelt.

Hørings svar om Retslægerådet, Betænkninger om politiets struktur og politilovgivning samt Kommissionens grønbog om strafferetlig beskyttelse af fællesskabets finansielle interesser og oprettelse af en europæisk anklagemyndighed

Justitsministeriet
Administrationsafdelingen
Budget- og Planlægningskontoret

16. august 2002

Vedr.: Sagsnr. 2002-020-0099 – lov om ændring af Retslægerådet.

Ministeriet har bedt Landsforeningen af Beskikkede Advokater om en udtalelse i anledning af forslag til lov om ændring af Retslægerådet (Betaling for udtalelser afgivet af Retslægerådet).

Landsforeningen har med tilfredshed konstateret, at det ifølge bemærkningerne til lovforslaget alene er tanken, at der skal betales for udtalelser fra Retslægerådet i forbindelse med borgerlige retssager, således at der ikke med lovforslaget er nogle planer om at vælte yderligere omkostninger over på de domfældte i straffesager.

Denne retstilstand bør bevares af mange grunde, men særligt fordi de domfældte kun meget sjældent har indflydelse på anklagemyndighedens beslutning om at forelægge spørgsmål for Retslægerådet.

På landsforeningens vegne

Niels Forsby
formand

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Proceskontoret

Østergade 16
26. august 2002

Vedr.: J.nr. 2002-740-0152. Betænkning nr. 1409/2002 om politiets struktur.

Justitsministeriet har med skrivelse af 20. marts d.å. anmodet om en udtalelse om ovennævnte betænkning.

Sagen har været behandlet af bestyrelsen, der kan tiltræde det foreslåede.

På bestyrelsens vegne
Elsebeth Rasmussen

Justitsministeriet
Lovafdelingen

Strafferetskontoret

Østergade 16
26. august 2002

Vedr.: J.nr. 2002-730-0559. Betænkning nr. 1410/2002 om politilovgivning.

Justitsministeriet har med skrivelse af 20. marts d.å. anmodet om en udtalelse om ovennævnte betænkning.

Sagen har været behandlet af bestyrelsen, der kan tiltræde mindretalsudtalelsen fra professorerne Eva Smith og Gorm Toftegaard Nielsen om, at der er behov for fastsættelse af særlige regler om domstolsprøvelse af krav om erstatning i anledning af politiets indgreb uden for strafferetsplejen (betænkningen side 137).

Bestyrelsen nærer afgørende betæneligheder ved udkastets § 4, stk. 2, hvorefter politiet kan rydde og afspærre områder samt etablere adgangskontrol til områder.

Som bestemmelsen er formuleret, er der herved givet politiet en meget bred adgang til at regulere borgernes adfærd, ikke blot i forbindelse med f.eks. fodboldkampe, men også at afspærre hele bydele og undersøge, visitere og evt. afvise personer, der vil ind i det pågældende område, jfr. bemærkningerne side 162.

Det er positivt, at man i udkastet vil regulere området for præventive anholdelser og anbringelse af børn og unge i detention.

Det er udmærket, at det som en programerklæring anføres, at en frihedsberøvelse skal være så kortvarig og skånsom som mulig, men der er ikke meget regulering i at anføre, at frihedsberøvelsen "så vidt muligt" ikke udstrækkes ud over 6 timer, udkastets § 9, stk. 3 in fine.

Bestyrelsen henstiller, at tidsfristen gøres absolut.

Bestyrelsen har ligeledes betæneligheder ved et lovudkast, der legitimerer, at børn mellem 12-15 år undtagelsesvist anbringes i detention. Bestyrelsen er opmærksom på, at man med den nuværende struktur med mindre politistationer kan komme i den situation, at man ikke har andre anbringelsesmuligheder til barnet. Bestyrelsen forudsætter - henset til den samtidige betænkning om politikredsinddeling, der skulle frigøre personaleressourcer - at der gøres en indsats for at løse de personale- og loka-

lemæssige problemer, således at sådanne anbringelser inden for kort tid ikke vil være aktuelle.

Bestyrelsen foreslår en særlig indberetningspligt, således at brugen i den mellemliggende periode begrænses mest muligt.

De øvrige punkter i udkastet giver ikke umiddelbart bestyrelsen anledning til bemærkninger.

På bestyrelsens vegne
Elsebeth Rasmussen

Justitsministeriet
Lovafdelingen
EU-kontoret

Østergade 16
29. august 2002

Vedr.: Sagnr. 2002-619/21-0261. Høring vedr. Kommissionens grøn bog om straffetretlig beskyttelse af Fællesskabets finansielle interesser og oprettelse af en europæisk anklagemyndighed.

Justitsministeriet har med skrivelse af 8. juli d.å. anmodet om en udtalelse om ovennævnte grøn bog.

Det fremgår af det medsendte grundnotat, at Kommissionens forslag om etablering af en europæisk anklagemyndighed er blevet mødt med en skeptisk holdning fra mange EU-medlemslande.

Sagen har været behandlet af Landsforeningens bestyrelse, der kan dele disse betænkeligheder, særlig fordi den foreslåede anklagemyndighed ikke alene skal behandle sager om svig i forbindelse med EU-midler m.v., men også have kompetence til at behandle andre strafbare forhold, "som berører beskyttelsen af fællesskabets finansielle interesser", herunder deltagelse i en kriminel organisation og svig i forbindelse med indgåelse af offentlige kontrakter samt visse forbrydelser i offentlig tjeneste.

Det fremgår endvidere, at Kommissionen foreslår harmonisering af den materielle strafferet, for så vidt angår definitionen af de strafbare forhold, som hører under den europæiske anklagemyndigheds kompetence. Endvidere foreslås strafferammerne

for de nævnte strafbare forhold harmoniseret. Der foreslås endelig fælles forældelsesfrister, fælles konfiskationsregler og fælles regler om offentliggørelse af domme.

Efter bestyrelsens opfattelse er der ikke dokumenteret noget behov for en så vidtgående harmonisering.

Bestyrelsen har endvidere betænkeligheder ved den foreslåede harmonisering af de straffeprocessuelle regler, hvorefter beviser, der er lovligt fremskaffet i en medlemsstat, skal kunne accepteres af domstole i alle andre medlemsstater.

Bestyrelsen har tidligere henledt opmærksomheden på, at der kan være betænkeligheder ved uden videre at acceptere afgørelser, der er afsagt af andre nationale domstole.

Bestyrelsen har endvidere noteret sig, at der er rejst spørgsmål om, hvorvidt det vil være i overensstemmelse med Grundloven at overlade væsentlige beføjelser til mellemfolkelige organer.

Bestyrelsen kan således i det hele ikke tiltræde det foreslåede.

På bestyrelsens vegne
Elsebeth Rasmussen

Landsforeningens Meddelelse 76/2002

Menneskerettigheder - Udvisning - Narkotikakriminalitet - Dobbeltstraf

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, artikel 2, artikel 3 og artikel 8, Udlændingelovens § 26 og § 50

Iraner A, der fik asyl i 1990 på grund af værnepligtsunddragelse i 1980'erne, med dansk ægtefælle og to fællesbørn, blev i 1997 udvist på grund af narkodom på 3 år. Ankesagen blev trukket tilbage af A, og han fik siden afslag på ændring af afgørelsen og senere afslag på at indbringe spørgsmålet på ny.

Menneskerettighedsdomstolen fandt, at han havde stærk tilknytning til Danmark, hovedsagelig gennem hustruen, børnene og en steddatter, der alle var danske statsborgere. Steddatteren nægtede at flytte til Iran, og hustruen kunne ikke forventes at rejse med ægtefællen til Iran. Det ville føre til, at det de facto ville være umuligt at fortsætte et familieliv uden for Danmark. En udvisning ville være en uforholdsmæssig hård

reaktion i forhold til det tilsigtede formål og indebære en krænkelse af konventionens artikel 8.

Ansøgerens anbringender om, at der også forelå en krænkelse af artikel 2 og 3, idet han ved en tilbagesendelse risikerede dobbeltstraf, eventuelt dødsstraf for narkotikakriminaliteten, nåede ikke igennem "nåleøjet" for påkendelse hos domstolen.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Amrollahi mod Danmark, app. nr. 56811/00, 11/7 2002

Sagens faktum

Amrollahi indrejste i Danmark i 1989 og fik asyl i 1990 på grund af værnepligtsunddragelse i 1987. I den mellemliggende periode havde han illegalt ophold i Tyrkiet og Grækenland.

Han flyttede sammen med en dansk kvinde i 1992, fik en datter i 1996, blev gift i 1997 og fik en søn i 2001. Hustruens særbarn fra 1989 boede hos familien. Alle børnene blev dansk opdraget. A havde brudt med sin iranske familie som følge af desertationen. Han havde haft arbejde i Danmark indtil anholdelsen i 1996. Han blev i 1997 fundet skyldig i narkotikaforbrydelse med hensyn til mindst 450 g heroin, og ved byretten i Hobro idømt 3 års fængsel og udvisning for bestandig.

Han tilbagekaldte sin anke og forsøgte siden to gange at få ændret udvisningen. I første omgang blev sagen behandlet materielt af Vestre Landsret, der gav afslag, kort før A havde afsonet 2/3 af straffen ultimo 1998. A blev fortsat frihedsberøvet i afventen af udvisningen. Han indbragte forgæves den eventuelle tvangsmæssige udsendelse for udlændingemyndighederne. Flygtningenævnet bad i april 1999 Udenrigsministeriet om at indhente yderligere oplysninger. I januar 2000 stadfæstede nævnet styrelsens afgørelse.

Ansøger prøvede så for anden gang at få domstolene til at ændre udvisningen, men landsret og Højesteret afviste sagen, da A kun kunne indbringe spørgsmålet om ændring efter udlændingelovens § 50 én gang for domstolene. Kendelsen blev afsagt den 7/9 2000 (U.2000.2406 HK). Forinden var A blevet løsladt i maj 2000 (og havde således siddet 512 dage ud over sædvanlig prøveløsladelse, ER).

Sagens gang hos domstolen

Allerede i marts 2000 havde A indbragt sagen for Menneskerettighedsdomstolen, og denne henstillede til den danske regering at stille udvisningen i bero på rettens afgørelse.

Sagen passerede delvist "nåleøjet" den 28/6 2001, idet A's anbringende om krænkelse også af artikel 2 og 3 om risiko for dobbeltstraf eventuelt dødsstraf for narkotikakriminalitet hjemme i Iran blev afvist. Sagen drejede sig for domstolen således om artikel 8, og sagen blev herefter afgjort på skriftligt grundlag, efter at regeringens indsigelse om, at ansøgeren havde forsømt at udtømme de nationale klagemuligheder, var forkastet, idet denne indsigelse ikke var blevet fremført i forbindelse med "nåleøjet"-proceduren.

Anbringender

A henviste til, at hans familie ville blive splittet, idet hustruen ikke kunne forventes at følge ham til Iran. Regeringen gjorde gældende, at der desuagtet ikke var tale om en konventionskrænkelse, henset til grovheden af forbrydelsen og den offentlige tryghed og forebyggelse af uro og forbrydelser. A havde stadig stærk tilknytning til sit hjemland, som han først havde forladt som voksen efter delvist at have aftjent værnepligt. Han havde fortsat sin familie der. Der var ikke stærke bånd til Danmark, han havde kun boet her i 8 år, og der var ingen beviser for, at hustru, fællesbørn og særbarn ikke ville kunne følge A til Iran.

Præmisser og resultat

Rettens præmisser er gengivet over 4 sider i dommen, pkt. 26-44. Her gives et kort sammendrag.

Udvisningen havde hjemmel i national lovgivning, og afgørelsen var truffet på baggrund af en alvorlig forbrydelse af hensyn til den offentlige tryghed/sikkerhed og forebyggelse af uro og forbrydelser. Retten overvejede herefter, om afgørelsen var "nødvendig(t) i et demokratisk samfund" og henviste i denne forbindelse til en række tidligere afgørelser, hvor udvisning gjorde det vanskeligt at holde sammen på familien, fordi børn og/eller ægtefæller ikke kunne forventes at følge den udviste.

Som relevante momenter blev bl.a. fremhævet forbrydelsens alvorlighed, længden af opholdet, den tid, der var forløbet siden gerningstidspunktet, nationaliteten, om hustruen var bekendt med forbrydelsen, da hun indledte samlivet med klienten, børnene og deres alder.

Konkret lagde retten vægt på, at forbrydelsen var alvorlig. Alvoren af forbrydelsen mindskedes ikke af, at A ikke tidligere var straffet.

Retten lagde imidlertid også til grund, at hustruen aldrig havde været i Iran, hun talte ikke farsi og var ikke muslim. Selv om det ikke var umuligt for hende at tage ophold i Iran, ville det medføre indlysende og alvorlige vanskeligheder. Hertil kom, at særbarret ikke ville med, hvorfor hustruen ikke kunne forventes at rejse med A. Der var ikke mulighed for at tage ophold andre steder uden for Danmark.

Konsekvensen var, at en livsvarig udvisning ville splitte familien, da det *de facto* var umuligt for dem at fortsætte familielivet uden for Danmark.

I lyset heraf fandt retten, at udvisning af A til Iran ville være uforholdsmæssig i forhold til formålet. Iværksættelsen af beslutningen ville således udgøre en krænkelse af artikel 8.

Ansøgeren havde ikke bedt om erstatning og retten fandt ingen anledning til at tilkende ham en sådan *ex officio*.

Afgørelsen var enstemmig i første kammer.

-oo0oo -

Rigsadvokaten har anmodet om, at byrettens udvisningsdom bliver indbragt for landsretten efter RPL § 947, stk. 1, med påstand om frifindelse for den idømte udvisning.

Sagen giver efter Rigsadvokatens opfattelse ikke anledning til at udstede nye retningslinier for behandling af udvisningssager. Den foreliggende **højesteretspraksis** (udh. her) er efter Rigsadvokatens opfattelse fortsat vejledende på området.

Landsforeningens Meddelelse 77/2002

Samfundstjeneste - Vilkårsovertrædelse - Spritkørsel - Spørgsmål om opretholdelse af tillægsbøde

Straffelovens § 66

T havde, efter at være idømt samfundstjeneste og tillægsbøde for spritkørsel, tilkendegivet ved første møde med Kriminalforsorgen, at han ikke ønskede at udføre samfundstjenesten på grund af transportproblemer. Den ubetingede frihedsstraf blev herefter udløst, men tillægsbøden bortfaldt mod anklagemyndighedens påstand.

Kriminalretten i Hjørring SS 517/01, 26/7 2001

T blev ved rettens dom af 30. april 2001 for spirituskørsel i frakendelsestiden idømt en betinget dom på hæfte i 30 dage med 1 års prøvetid og med vilkår om blandt andet udførelse af samfundstjeneste i 40 timer, ligesom der blev idømt en tillægsbøde på 4.000 kr. samt førerretsfrakendelse.

Anklagemyndigheden nedlagde påstand om, at den betingede dom blev ændret til ubetinget straf, samt at den idømte tillægsbøde blev opretholdt, jfr. straffelovens § 66, stk. 1, nr. 1, da domfældte ikke havde ønsket at afvikle samfundstjeneste.

Tiltalte bekræftede i et retsmøde, at han ikke ønskede at udføre samfundstjeneste, da han havde problemer med transport til et eventuelt afviklingssted.

Rettens bemærkninger:

"Da vilkåret om samfundstjeneste ubestridt er overtrådt, tages påstanden om afsoning af den idømte frihedsstraf til følge, jfr. straffelovens § 66, stk. 1, nr.1.

Tiltaltes vægring ved at udføre den idømte samfundstjeneste blev fremsat ved hans første møde med Kriminalforsorgen efter dommen. Det var først under samtalen, at det gik op for ham, hvor vanskeligt det ville være for ham at komme fra sin bopæl på landet til det sted, hvor samfundstjenesten skulle afvikles.

Under hensyn til det ovenfor anførte findes der ikke fuldt tilstrækkelig anledning til at opretholde den idømte tillægsbøde."

Landsforeningens Meddelelse 78/2002

Færdselsloven - Afstand til forankørende - Beviser

Færdselslovens § 15

T havde - ud over at have kørt for hurtigt over en strækning, hvilket han erkendte - kørt med henholdsvis 13 meters afstand ved 98 km/t, 10,2 meters afstand ved 92 km/t og 6,9 meter ved 69 km/t. Efter nærmere oplysning om T's kørsel ned ad bakke mod krydset blev T frifundet for førerretsfrakendelsen.

Retten i Skanderborg SS 283/01, 24/8 2001

T var - ud over en hastighedsovertrædelse, som han erkendte - tiltalt efter færdselslovens § 15, stk. 3 og § 26, stk. 6, ved at have kørt over en strækning på 600 meter med en så kort afstand til en forankørende, at der var fare for påkørsel, samt efterfølgende i et kryds at have foretaget venstresving, der var til ulempe for en minibuss, der måtte bremse.

Der var påstand om betinget frakendelse.

T, der var ustraffet, nægtede de yderligere forhold. Han var blevet optaget på video under kørslen. Derudover var der fremlagt et skema med opgørelse af rådighedstid og afstand ved tætkørsel. Herefter havde T kørt med afstande som angivet i referatets "hoved".

Rettens bemærkninger:

"Tiltalte har erkendt sig skyldig i hastighedsovertrædelsen og dømmes i overensstemmelse hermed. Videoen findes ikke med tilstrækkelig tydelighed at vise, at tiltalte var til gene for modkørende ved sit venstresving. Han frifindes derfor for denne del af tiltalen. Ved videooptagelsen findes det godtgjort, at tiltalte før krydset kørte med så ringe afstand til den forankørende som angivet i det gule skema. Tiltalte findes herved at have overtrådt færdselslovens § 15, stk. 3. Efter det nærmere oplyste om kørslen ned ad bakken mod krydset findes kørslen imidlertid ikke at have haft en så farlig karakter, at væsentlige hensyn til færdselssikkerheden er tilsidesat. Der er herefter ikke grundlag for førerretsfrakendelse.

Straffen fastsættes derfor alene efter færdselslovens § 118, stk. 1, 2 og 3 jfr. § 15, stk. 3 og § 42, stk. 1, nr. 1, i overensstemmelse med gammel bødetakst til en bøde på 1.500 kr.

Forvandlingsstraffen er fængsel i 6 dage."

- 00000 -

Hastighedsovertrædelsen, for hvilken T fik bøden, var 72 km/t i bymæssig bebyggelse. Det fremgår af retsbogen, hvad T forklarede om kørslen:

"Han forklarede, at han standsede helt i krydset. Der kom 2 busser fra Skanderborgsiden. Da han kørte frem, var de ikke helt ved hjattænderne. De standsede ved hjattænderne, mens han drejede, fordi man må holde og orientere sig på det sted. Ikke fordi de bremsede for ham. Derfor inden går det ned ad bakke. Han kom op til en forankørende, og holdt sig bag ham, fordi de snart kom til krydset. Han mener ikke, at han

var for tæt på, men sad med foden ved bremsen i beredskabsstilling, fordi de snart skulle stoppe. Han havde øjenkontakt med den forankørende via bakspejlet."

Landsforeningens Meddelelse 79/2002

Færdselsloven - Vigepligt - Politirapporter - Beviser

Færdselslovens § 26

Dømt i byretten, men frifundet i landsretten for overtrædelse af ubetinget vigepligt. Landsretten lagde modsat byretten til grund, at da vidnet i den påkørte bil havde forklaret anderledes til politirapport om T's placering, var det betænkeligt at anse for bevist, at T var kørt frem på et tidspunkt, hvor vidnets bil var synlig for T.

V.L. 6. afd. a.s. S-0748-01, 22/8 2001

T var tiltalt for overtrædelse af færdselslovens § 26, ved i sin lastbil i oktober 2000 at have foretaget venstresving fra en udkørsel ind på en vej uden at overholde sin ubetingede vigepligt for færdsel fra begge sider, hvilket bevirkede et sammenstød med en personbil ført af vidnet V.

Der var påstand om bøde og betinget frakendelse.

T (der ikke ønskede forsvarer beskikket for byretten) erkendte sig skyldig, dog ikke i at have tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden.

Det fremgik bl.a., at T's lastbil havde skader foran på venstre bagskærm og på baghjulet. Personbilen var kraftigt trykket ind foran på venstre side ved forhjulet m.m. Der var 60 km hastighedsbegrænsning.

Byretten bemærkede:

"Efter vidnets forklaring må det lægges til grund, at personbilen var synlig for tiltalte, da han kørte frem efter at have holdt stille ved hjaltænderne. Han måtte være klar over, at afstanden var for kort, til at han kunne gøre svingningen færdig, inden personbilen nåede frem til stedet. Tiltalte har derfor overtrådt sin ubetingede vigepligt, jf. færdselslovens § 26, stk. 3, og han har tilsidesat hensynet til færdselssikkerheden i en sådan grad, at førerretten skal frakendes ubetinget.

Straffen fastsættes efter færdselslovens § 118, stk. 1, jf. § 26, stk. 3, til en bøde på 1.500 kr. med 6 dages hæfte som forvandlingsstraf.

Tiltalte har som nævnt ført motordrevet køretøj på en sådan måde, at førerretten skal frakendes ham. Tiltalte beholder dog førerretten, hvis han ikke inden for 3 år fra endelig dom igen fører motordrevet køretøj på en sådan måde, at førerretten skal frakendes ham, jf. færdselslovens § 128, jf. § 126, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2.

Det følger af færdselslovens § 60, stk. 3, at tiltalte desuden skal bestå en kontrollerende køreprøve."

T ankede med påstand om frifindelse, anklagemyndigheden påstod stadfæstelse.

T (der for byretten bl.a. havde forklaret, at der var fri udsigt 200 m til venstre, og at der ikke var nogen at se, da han kørte frem, og at han var kommet midt ud på vejen, før bilen dukkede op og fortsatte uanfægtet mod T) forklarede supplerende for landsretten bl.a., at personbilen pludselig kom kørende fra venstre med ca. 100 km/t. Det ville være nødvendigt for personbilens fører V at bremse for at undgå at påkøre lastbilen, men V kunne godt være kørt ud i gruset - højre om lastbilen - og derved undgået påkørslen.

Vidnet V forklarede, at der i hans kørselsretning først var et 80 km/t skilt og ca. 100 meter fra skolen et 60 km/t skilt. Han tog farten af bilen, og da han kom rundt i svinget, kørte han ca. 60 km/t. Da han i en afstand af ca. 50-75 meter fra lastbilen fik øje på den, befandt lastbilen sig lige omkring kanten ved udkørslen, måske var den ganske lidt ude på vidnets vejbane. Lastbilen trillede da. Vidnet bremsede straks. Hvis lastbilen straks havde bremsset, ville vidnet kunne have undgået påkørsel, hvis vidnet var svinget over i den modsatte kørebanelhalvdel. Foreholdt afhøringsrapport af 30. oktober 2000, side 1, hvori der var anført, "part 1 havde forreste del af lastbilen godt ude på Vilstedvej", oplyste vidnet, at det var svært at sige, hvad der mentes med, at bilen var "godt ude på Vilstedvej". Han var meget "groggy" efter uheldet, hvor han slog hovedet, og han kunne ikke huske, hvad han forklarede til politiet under afhøringen. I dag huskede han det således, at lastbilen var i kanten af vejen eller måske var lidt ude på vejen.

På forespørgsel af forsvareren havde vidnet fastholdt, at han kun kørte 60 km/t, da han kørte rundt i svinget. Da han bremsede, begyndte bilen at skride. Han slap derfor bremsen for at koncentrere sig om at forsøge at styre i stedet. Han tilsigtede at ramme lastbilens baghjul for at undgå at komme ind under lastbilen. Han fik kørekort på sin 18. års fødselsdag den 5. juli 2000.

Landsrettens begrundelse og resultat:

"Vidnet V har ifølge afhøringsrapport af 30. oktober 2000 forklaret, at tiltalte "havde forreste del af lastbilen godt ude på Vilstedvej", men har i byretten og landsretten forklaret, at lastbilen befandt sig i kanten af vejen, da vidnet fik øje på den.

Efter den forklaring som vidnet oprindeligt har afgivet til politiet om lastbilens placering, da han første gang så den, finder landsretten det for betænkeligt at anse det for bevist, at tiltalte er kørt frem på et tidspunkt, hvor vidnets bil var synlig for tiltalte, og landsretten frifinder derfor tiltalte."

- oo0oo -

Forsvareren tilføjer: "Selv om vi som forsvarere ofte skælder ud på politirapporter, kan de altså i visse situationer også være "guld" værd".

Landsforeningens Meddelelse 80/2002

Straffuldbyrdelsesloven - Domstolsprøvelse - Prøveløsladelse - Ekspeditionstid - Sagsomkostninger

Straffuldbyrdelseslovens § 112, § 114 og § 119

Strafafsøner S klagede den 2/8 2001 over Kriminalforsorgens afslag på prøveløsladelse. Kammeradvokaten indbragte ved en (ordrig) stævning af 19/9 2001 sagen for retten. Retten beskikkede advokat A ved skrivelse af 27/9 2001 og anordnede mundtlig behandling.

Ved skrivelse af 3/10 2001 meddelte advokaten retten, at sagen kunne hæves, da S blev prøveløsladt pr. 1/10 2001.

Kammeradvokaten ville have sagsomkostninger fra S, men fik afslag herpå. Retten lagde herved vægt på den tid, der var gået med sagens indbringelse, og at S, som skulle have været løsladt den 6/11 2001 efter endt tid, blev løsladt den 1/10 2001.

Retten i Svendborg s.s. 1.00850/01, 10/10 2001

Strafafsøner S, der havde et noget broget afsoningsforløb bl.a. med hurtigt recidiv efter en tidligere dom og undvigelse under henholdsvis udstationering og fremstilling i retten i forbindelse med den aktuelle afsoning, kunne efter sædvanlig prøveløsladelse løslades den 6/5 2001, men modtog allerede den 30/3 2001 besked om, at han ikke kunne prøveløslades.

Den 10/7 2001 kontaktede S personalet, idet han havde fået at vide, at spørgsmålet om hans prøveløsladelse ville blive revurderet efter 3 måneder. Han fik på ny afslag med følgende begrundelse:

- "- Indsatte har under afsoningen haft tilpasningsvanskeligheder. Han har en meget negativ holdning til systemet og mangler motivation til at komme ud af kriminaliteten.
- Indsatte er ikke motiveret til at fastholde sig selv i et uddannelsesforløb.
- Hurtig recidiv - er løsladt fra KF på endt straf den 6.4.00 (kombinationsdom) og nuværende kriminalitet er begået den 26.4.00.
- Indsatte afsoner en fællesstraf med hensyn til den betingede del af dom af den 28.9.99, hvor indsatte er dømt for personfarlig kriminalitet.
- Indsatte har haft et meget dårligt udslningsforløb med 2 undvigelser under udstationering.
- Mødet skønner, at der er stor risiko for tilbagevenden til ny kriminalitet.
- Dårlige erfaringer med tidligere tilsynsforløb."

Direktoratet stadfæstede afgørelsen den 27/7, og advokat A begærede den 2/8 2001 afgørelsen indbragt for retten.

Kammeradvokaten udtog stævning den 19/9 2001 formuleret som et anerkendelses-søgsmål med en stævning på 9 sider med 7 bilag. Advokat A indgav (inden han blev beskikket) et foreløbigt svarskrift den 25/9 2001, hvor han bl.a. gjorde gældende, at sagen ikke var indbragt for retten "uden ugrundet ophold", jfr. straffuldbyrdeleslovens § 114, stk. 1. Det var hans bestemte opfattelse, at ordene ikke gav mulighed for en forsinkelse på 7 uger.

Som bilag var bl.a. vedlagt hans erindringskrivelse til Kriminalforsorgen af 7/9 2001. Byretten beskikkede advokat A med skrivelse af 27/9 2001 og bestemte mundtlig behandling uden yderligere skriftveksling, således at retsmødet snarest kunne berammes.

Advokat A telefaxede den 3/10 2001 til retten, at sagen kunne hæves, da hans klient den 1/10 blev løsladt. "Dette betragtes som en i hvert fald delvis anerkendelse af hans påstand."

Heri var kammeradvokaten ikke enig og begærede sig tillagt sagsomkostninger, hvilket advokat A protesterede imod.

Retten udtalte:

"Retten finder ikke, at der er særlig anledning til at pålægge S, som retten i medfør af straffuldbyrdeleslovens § 115, stk. 2, har beskikket advokat, at betale sagsomkostninger til modparten jf. straffuldbyrdeleslovens § 119, stk. 1.

Retten har herved især lagt vægt på, at S allerede ved skrivelse af 2. august 2001 klagede over direktoratets afgørelse af 27. juli 2001 over nægtelse af prøveløsladelse som først den 20. september d.å. indbragtes for retten, og at klageren som skulle have været løsladt den 6. november d.å. efter endt tid, blev løsladt den 1. oktober d.å."

- oo0oo -

Som en af redaktørens kolleger bemærkede, da hun ved frokosten berettede om den indsendte sag: "Der gik vist advokat i sagen." Se andre sager i 2001-02 om straffuldbyrdelsesloven i Lf Medd. 11/2002, 44/2002, 49/2002 og 53/2002.

Landsforeningens Meddelelse 81/2002

Salær - Rejseomkostninger - Arrestbesøg

Retsplejelovens § 336 c og § 741

Advokat A med kontor i Esbjerg var beskikket uden for sin egen retskreds med transportforbehold. Han opgjorde i konsekvens heraf sine arrestbesøg, som om han havde sit kontor i den retskreds, hvor retten havde sit sæde, hvilket byretten ikke ville anerkende og tillagde A kr. 8.250 + m samt transportgodtgørelse på kr. 400 + m (for arrestbesøg i en tredje retskreds). Landsretten forhøjede salæret til kr. 11.100 + m samt kr. 640,32 + m i transportgodtgørelse.

V.L. 7. afd. S-2040-01, 1/10 2001

Landsrettens kendelse gengives i sin helhed:

"Kærende er ifølge skrivelse af 8. november 2000 fra Retten i Varde på begæring fra T beskikket som forsvarer for denne på betingelse af, at krav mod statskassen på godtgørelse for rejsetid og transportudgifter frafalder, jf. retsplejelovens § 741, stk. 1, jf. § 336 c, stk. 3.

Kærende kan således ikke få dækket de merudgifter, der er forbundet med, at hans kontor er beliggende uden for Varde Retskreds. Han vil derimod kunne få dækket udgifter, der ikke overstiger, hvad en forsvarer med kontor i Varde retskreds ville få godtgjort. Idet oplysningerne om retsmøder og arrestbesøg lægges til grund, bør kærende tillægges følgende salær, jf. landsretspræsidenternes skrivelse af 15. november 1999 om vejledende takster for salærer til forsvarer i straffesager:

3 arrestbesøg af sædvanlig varighed á 900 kr.:

2.700 kr.

Retsmøde den 8. februar 2001, 10 min.:	850 kr.
Retsmøde den 9. februar 2001, 1 time:	1.100 kr.
Domsforhandling den 10. april 2001, 1 time 20 min.:	2.200 kr.
Afsluttende domsforhandling den 7. august 2001, under 2 timer:	<u>2.200 kr.</u> 9.050 kr.

En advokat med kontor i Varde retskreds ville herefter være berettiget til at få godtgjort rejsetid for 2 arrestbesøg i Esbjerg og 1 arrestbesøg i Vejle med i alt 4 timer og 40 min.

Da kærende i hvert fald har haft mindst et tilsvarende tidsforbrug, skal salæret til kærende forhøjes til i alt 11.100 kr. + moms.

Kærendes udgifter til befordring bør endvidere forhøjes til 640,32 kr. + moms."

Landsforeningens Meddelelse 82/2002

Røveri - Ung alder - Kombinationsdom

Straffelovens § 58 og § 288

To 17-årige, A dog 16 år på gerningstidspunktet, idømt 8 måneders fængsel heraf 2 måneder ubetinget, der ansås udstået med varetægtsfængsling, for gaderøveri.

Københavns Byrets 31. afd., sag nr. 32947/01, 19/12 2001

A og B på 17 år, A dog 16 på gerningstidspunktet, var tiltalt for røveri ved i oktober om natten på gaden at have dels aftvunget, dels frataget C og D en pakke indeholdende ca. 10 cigaretter, en lighter og en pung indeholdende en gyldig returbillet til Århus, ca. 150 kr. i kontanter og diverse personlige papirer, idet de tiltalte krævede penge eller lignende, efter at de forinden havde tildelt C og D adskillige slag i hovedet, herunder med knytnæver, således at de begge faldt omkuld, ligesom D blev tildelt adskillige spark i hovedet, alt hvorunder C afleverede sin cigaretpakke og lighter, og D blev frataget sin pung.

A og B nægtede sig skyldige. C og D samt tre andre blev ført som vidner. A var ikke tidligere straffet af betydning for sagen. B var i juni 2000 idømt 30 dage betinget hæfte for vold.

Begge havde været frihedsberøvet fra den 27/10 2001.

Retten fandt dem på baggrund af deres egne forklaringer sammenholdt med vidnernes skyldige efter tiltalen. Straffen blev fastsat til fængsel i 8 måneder. Fuldbyrdsen af 6 måneder blev udsat på vilkår, at de ikke begik strafbart forhold i prøvetiden på 2 år. B skulle derudover undergive sig tilsyn i 1 år. Den ubetingede del af straffen ansås for udstået med varetægtsfængslingen.

Landsforeningens Meddelelse 83/2002

Menneskerettigheder – Langvarig sagsbehandling – Betinget straf, herunder bøde - Bevisbedømmelse – Bedrageri – Skyldnersvig – Skattesvig – Medvirken – Forfakturering - Anklageskrifter, ændring af tiltale.

Straffelovens § 23, § 279 og § 283, Menneskerettighedskonventionens artikel 6, Retsplejeloven § 908

Et aktieselskab drev frem til konkursen i 1992 virksomhed med import af møbler fra Østen. De 4 tiltalte var to direktører A og B, en overordnet medarbejder C og, tiltalt i et enkelt forhold, salgsdirektør D i en dansk samarbejdsvirksomhed. Tiltalen var bedrageri ved belåning af fiktive fakturaer til et beløb på 40 mio. kr. samt skyldnersvig overfor selskabets kreditorer på 20 mio. kr. Forholdene fandt sted i 1988-1992. Politets efterforskning blev indledt i begyndelsen af 1993, anklageskrift forelå i december 1997. I byretten i Odense blev de tiltalte efter domsforhandling 1998-2000 straffet med henholdsvis 4 år, 3 år, 2 år og 1 år og 3 måneder.

Ved landsrettens dom efter 58 retsdage fra februar 2001 – marts 2002 fik den ene direktør nedsat straffen til fængsel i 2 år og 6 måneder, som blev gjort betinget, samt en tillægsbøde. Den anden direktør blev alene for skattesvig med hensyn til ca. 115.000 kr. i udbytteskat straffet med en bøde på 32.000 kr., der blev gjort betinget, idet landsretten bemærkede, at krænkelser af retten til rettergang inden for en rimelig frist for hans vedkommende kunne have medført, at bødestrafen bortfaldt. Da den gældende straffelov imidlertid ikke gav mulighed for dette resultat, valgte landsretten undtagelsesvist at gøre straffen betinget. De to øvrige blev frifundet. Landsretten mente, at anklagemyndighedens bevismateriale i vidt omfang ikke udgjorde et tilstrækkeligt bevis til at domfælde de tiltalte. Byretten havde dømt for forhold, der lå forud for gerningsperioden i anklageskriftet, hvilket landsretten tilsidesatte, idet denne afvigelse af tiltalen ikke kunne karakteriseres som en biomstændighed, jfr. rpl § 908, stk. 4.

Ø.L. 17. afd. a.s. nr. S-2441-00, 27/6 2002

Byrettens dom gengives ikke nærmere, henset til det markant ændrede bevisresultat.

Landsrettens dom er på 118 sider. Landsretten bemærker bl.a. side 10f:

"Efter kriminalassistent K's forklaring har politiet forud for tiltalerejsningen og kun på sagens indledende stadium afhørt A én enkelt gang og C få gange, medens B aldrig er blevet afhørt. Set i lyset af kompleksiteten og omfanget af sagen, herunder af forhold 5, må denne dels af efterforskningen anses for at være for summarisk.

De tiltalte har under domsforhandlingen, herunder i landsretten, i forbindelse med afhøringen afgivet oplysninger om forskellige mulige ikke kriminelle sammenhænge, som kan forklare eller sandsynliggøre, at der ikke er udstedt fiktive fakturaer i (..selskabet..). Fremkomsten af sådanne oplysninger under sagens gang har ikke givet anklagemyndigheden anledning til at foretage undersøgelser i sagen. Landsretten må gå ud fra, at disse oplysninger fra de tiltalte - ved en sædvanlig gennemført politimæssig efterforskning med grundige afhøringer af de tiltalte forud for tiltalerejsningen - kunne være fremkommet under efterforskningen, hvor de burde have givet anledning til nærmere undersøgelser."

Landsretten beskriver i det følgende, at ordremapper og korrespondancemapper havde været til rådighed for politiet under efterforskningen. C havde under landsretssagen bistået af forsvareren fundet materiale om ordreafgivelsen frem fra konkursboet, men anklagemyndigheden havde fastholdt påstanden om fiktive fakturaer og havde ikke fundet anledning til at gennemgå materialet. "Efter landsrettens opfattelse kan det ikke afvises, at ordre- og korrespondancemapperne kan indeholde materiale, der godtgør, at fakturaerne ikke er fiktive."

Efter at have konstateret, at selskabets bogholderi og bilagsmateriale i vid udstrækning ikke var blevet sikret for efterforskningen, udtalte landsretten side 12:

"Sammenfattende finder landsretten, at efterforskningens tilrettelæggelse og kvalitet på de ovennævnte punkter lider af betydelige svagheder, der må tages i betragtning ved bedømmelsen af, om det kan anses for bevist, at de 129 fakturaer er fiktive."

Factoreringselskabet havde ikke følt sig besveget eller bragt i en tabsrisiko. Om en kundeundersøgelse udtaler landsretten side 19f:

"Landsretten finder sammenfattende, at kundeundersøgelsen generelt set ikke synes at være gennemført på et for en straffesag tilstrækkeligt betryggende grundlag. Bevisførelsen i landsretten om kundeundersøgelsen, der som anført ovenfor med en enkelt undtagelse ikke har omfattet vidneafhøring af de personer, der har foretaget undersøgelserne, har ikke bibragt landsretten et indtryk af, at de foretagne undersøgelser har været grundige. Det er ikke klarlagt, om der er foretaget betryggende undersøgelser i kundevirksomhedernes afdelinger for indkøb og varemodtagelse. Flere af de personer, der har været beskæftiget med undersøgelsen, har ikke kunnet afvise, at de omhandlede fakturaer har været fremsendt til kundevirksomhederne sammen med varer, der er blevet afvist. Hertil kommer de bemærkninger, der er anført ovenfor vedrørende nogle af kundevirksomhederne. De nævnte forhold giver samlet set anledning

til betydelig usikkerhed om bevisværdien af kundeundersøgelsen, hvilket må tages i betragtning ved vurderingen af, om de omhandlede fakturaer kan anses for fiktive."

Herefter blev A, B og C frifundet i bedrageriforholdet i forhold 5, som lå først i tid og som drejede sig om belåning på ikke under 80% af fakturaer til et samlet pålydende på 20 mio. kr.

I forhold 1, der drejede sig om 517 fakturaer til en samlet værdi af 17 mio. kr., henviste landsretten til bemærkningerne ovenfor om efterforskningen. Der var her tale om, at et andet factoreringsfirma havde overtaget fordringerne, og man havde ved underretning herom til debitorerne modtaget indsigelser om, at man ikke havde set fakturaer før, eller ikke havde modtaget varerne. Direktøren fra factoreringsfirmaet forklarede, at kreditnotaer for 12-15 % af omsætningen ikke nødvendigvis var alarmerende. Den årlige omsætning i selskabet udgjorde 150 mio. kr., og de omhandlede fakturaers samlede pålydende på 17,8 mio. kr. udgjorde mindre end 10 % af omsætningen i gerningsperioden på ca. 225 mio. kr.

Selv om vidneforklaringer om kundernes reaktioner kunne tyde på fiktive fakturaer, måtte det indgå i landsrettens vurdering, at eksemplet vedr. én angiveligt fiktiv faktura af i alt 517 fakturaer ikke i landsretten havde kunnet dokumenteres som værende i overensstemmelse med den faktiske bogføring, og at eksemplet hidrørte fra den revisor, der tillige var revisor for det nye factoreringsfirma og for selskabet konkursbo, og ikke var tilvejebragt i politiets eller anklagemyndighedens regi (side 27).

Her var der gennem tysk og østrigsk politi stillet spørgsmål til kunderne. Landsretten bemærkede side 28:

"Landsretten finder, at fremgangsmåden med gennem udenlandsk politi at stille få, korte spørgsmål til kundevirksomhederne uden mulighed for uddybende og præciserende spørgsmål, og uden at stille spørgsmål om, hvilke undersøgelser der er foretaget i virksomhederne som grundlag for besvarelsen, må anses for uegnet til at tilvejebringe et betryggende grundlag for at afgøre en kompleks straffesag som denne."

Der havde været vidneførsel i landsretten fra 5 af 16 kundevirksomheder. Flere af de afhørte personer havde som en mulig forklaring på, at fakturaen ikke kendtes i virksomheden, peget på, at varepartiet kunne blive afvist ved leveringen og fakturaen gået retur til selskabet, uden at fakturaen var blevet registreret i kundevirksomheden. Nogle af de angiveligt fiktive fakturaer var blevet toldbehandlet, hvilket i høj grad talte imod at anse fakturaerne for fiktive. Enkelte, som kunderne havde afvist kendskab til, viste sig at være blevet modtagestemplet i det pågældende firma, men modtagelsen var blevet nægtet som følge af manglende bestilling eller for sen levering.

Landsretten fandt sammenfattende, at kundeundersøgelsen generelt set ikke var gennemført på et for en straffesag tilstrækkeligt betryggende grundlag.

Undersøgelsen efter 6 år gennem Toldvæsenet var forbundet med betydelig usikkerhed om bevisværdien af politiets toldundersøgelse.

Efter en samlet vurdering om efterforskningens tilrettelæggelse og kvalitet fandt landsretten efter en samlet vurdering, at det ikke kunne anses for bevist med den til domfældelse i en straffesag fornødne sikkerhed, at de omhandlede fakturaer var fiktive, hvorfor A, B og C blev frifundet.

Tiltalen i forhold 2 mod A og B for skyldnersvig til 18 mio. kr. drejede sig om nogle angiveligt fiktive kreditposter på 2 mellemregningskonti. Der var fremlagt regnskaber og revisionsprotokollater, men anklagemyndigheden havde ikke under domsforhandlingen foranstaltet nogen bevisførelse om, på hvilket tidspunkt den økonomiske situation for selskabet måtte antages at være forringet i et sådant omfang, at et økonomisk sammenbrud var nært forestående, eller til belysning af spørgsmålet om, fra hvilket tidspunkt de tiltalte måtte have handlet med bevidsthed herom, og om at de konkrete unddragelser af midler på bekostning af kreditorerne ville tilføre de tiltalte eller nogen anden en økonomisk fordel.

Der var alene rejst tiltale for strafbare forhold begået i 1991 og 1992.

"Landsretten finder ikke grundlag for som sket ved byrettens dom tillige at tage stilling til unddragelser, der måtte være sket fra den 1. august 1990 til den 31. december 1990, idet en sådan afvigelse fra tiltalen efter landsrettens opfattelse ikke kan karakteriseres som en biomstændighed, jf. retsplejelovens § 908, stk. 4. Allerede af den grund frifindes de tiltalte for skyldnersvig begået i 1990.

A blev imidlertid for retsstridig forfakturering i de sidste måneder op mod selskabets betalingsstandsning den 14. september 1992, heraf mere end halvdelen i juli måned 1992 med henblik på skyldnersvig ved udtræk på de 2 mellemregningskonti dømt for unddragelser på ikke under 4 mio. kr. fra den 1/6 1992, hvor selskabet måtte antages at være insolvent. B havde ikke kendskab til hævningserne eller selskabets truende økonomiske situation og blev frifundet.

A blev endvidere dømt for grov skattesvig med hensyn til en udbytteskat på 4.7 mio. kr. B havde hævet 115.000 kr., der blev anset for udbytte, hvorfor B havde været forpligtet til at selvangive beløbet, hvorfor han ved undladelse heraf havde gjort sig skyldig i skattesvig efter skattekontrollovens § 13, stk. 1.

A blev endvidere fundet skyldig i grov skattesvig ved unddragelse af selskabsskat på 2,4 mio. kr. vedrørende indkomståret 1990/91. B blev frifundet.

Forhold 8 omhandlede bedrageri i 1991/92 med hensyn til 89 fakturaer til et samlet belåningsprovenu på ca. 8,8 mio. kr., idet selskabet blev sendt til fakturering, inden de fakturerede varer blev leveret til kunden. Denne fremgangsmåde blev under sagen betegnet som forfakturering. Efter forklaring fra A og C blev det åbent erkendt, at der i selskabet nærmest som almindeligt princip skete forfakturering allerede ved varens afsendelse og dermed før levering.

Landsretten fandt, at ordlyden af kontraktgrundlaget med factoreringselskaberne var upræcis og efterlod uklarhed, der var egnet til at fremkalde den opfattelse, at varens afsendelse kunne være tilstrækkelig til, at fakturaen måtte afsendes til kunden og indsendes til belåning. De afhørte vidner fra de pågældende factoreringselskaber havde ikke givet udtryk for en klar, fælles opfattelse af, hvornår belåning kunne ske.

Sammenfattende fandt landsretten, at factoreringselskaberne havde accepteret, at belåningsadgangen kunne indtræde ved varens afsendelse, uanset at levering ikke var sket. Fakturering kunne dermed kun anses for retsstridig, såfremt den havde fundet sted tidligere end i nær tidsmæssig sammenhæng med vareafsendelsen.

Vidneudsagn pegede i retning af, at der i en eller anden udstrækning på et eller andet tidspunkt var forekommet bevidst, uretmæssig forfakturering i selskabet, men forklaringerne havde ikke en sådan konkretiseringsgrad, at de i sig selv kunne danne grundlag for identifikation af de pågældende fakturaer eller det beløbsmæssige omfang.

"Endelig indgår det i landsrettens vurdering, at anklagemyndigheden i vidt omfang ikke har genafhørt de pågældende vidner i landsretten, der således ikke har fået lejlighed til at få forklaringerne uddybet eller til i øvrigt at danne sig et indtryk af vidnerne."

Derfor måtte hovedvægten i stedet lægges på den gennemgang af de foreliggende fakturaer med bilag, der havde fundet sted under bevisførelsen i forbindelse med dokumentationen (side 62).

Landsretten gennemgik derefter fakturaerne i grupper og fandt sammenfattende, at de tiltalte skulle frifindes for samtlige 89 fakturaers vedkommende i dette forhold.

Vedr. forhold 9, der angik belåning af fakturaer til en værdi på 1,6 mio. kr., havde anklagemyndigheden påstået frifindelse, for så vidt angik fakturaer til en værdi af 422.053 kr.

"For så vidt angår de resterende 5 ifølge anklageskriftet angiveligt fiktive fakturaer bemærkes, at anklagemyndigheden ikke har fremlagt disse under sagen, selv om dette efter det oplyste havde været muligt.

Landsretten finder det kritisabelt, at anklagemyndigheden har valgt at rejse tiltale for bedrageri, men samtidig har undladt at fremlægge de dokumenter, tiltalen for bedrageri angår, på trods af, at det havde været muligt at fremskaffe disse. Som følge af den manglende fremlæggelse har landsretten været afskåret fra at konstatere, hvorvidt der - som tilfældet har været med en lang række andre fakturaer i sagen - på fakturaerne måtte være særlige bemærkninger eller antegnelser i form af ordrenummer eller lignende skrevet enten i fakturaens trykte tekst eller påført med håndskrift, der muligt kunne belyse det for sagen helt centrale spørgsmål, hvorvidt fakturaerne savnede ordregrundlag og derfor var fiktive.

Allerede af den grund frifindes de tiltalte i dette forhold." (side 67)

Med hensyn til 71 fakturaer i forhold 1, 2. del nåede landsretten side 73 til, at retsstridig forfakturering ikke var bevist, hvorfor A, B og C blev frifundet.

Fra side 73-101 gennemgik landsretten de objektive betingelser for at straffe for bedrageri i noget, der betegnedes som forhold 1, 3. del.¹⁾ Landsretten nåede til, at de 109 fakturaer var indsendt til belåning i factoreringselskabet, skønt de ordrer, som fakturaerne angik, først blev effektueret ved vareafsendelse mindst 3 uger og typisk 1-2 måneder senere. Der forelå dermed retsstridig forfakturering og objektivt bevis for fuldbyrdet bedrageri for et beløb på mindst 80 % af fakturabeløbet på 1,8 mio. kr.

A var direktør og hovedaktionær og efter sin egen forklaring den eneste person, som var beføjet til at træffe bestemmelse om, hvornår og hvad der skulle faktureres. Landsretten lagde til grund, at han for mange fakturaers vedkommende havde instrueret individuelt om fakturering og i øvrigt havde fastlagt de overordnede retningslinier for faktureringen, herunder for, hvornår denne fakturering skulle ske.

Henset til selskabets betrængte økonomiske situation i 1992 sammenholdt med koncentrationen af forfaktureringer i tiden op til det økonomiske sammenbrud, fandtes det bevist, at de 109 fakturaer fra A's side bevidst var blevet retsstridigt forfaktureret med det formål at opnå uberettiget belåning, og A blev herefter fundet skyldig i fuldbyrdet bedrageri i det ovenfor fastslåede omfang.

B havde ikke haft med factoreringselskaberne eller fakturaerne at gøre, hverken instruktion, udskrivning, indsendelse eller på anden måde. Det fandtes ej heller godtgjort, at han havde haft et sådant kendskab til de bedrageriske forfaktureringer, at han alene i kraft af sin stilling som direktør og medindehaver havde haft pligt til at gribe

¹⁾ Anklageskriftet var ikke kronologisk, men landsretten valgte at behandle forholdene kronologisk. ER

ind. Han havde derfor ikke pådraget sig strafansvar ved at have undladt at bringe ulovlighederne til ophør og blev således frifundet. (side 103)

Der var modstridende oplysninger om C's funktion i selskabet. Landsretten fandt efter hendes egen forklaring, at hun i kraft af sin anciennitet og erfaring måtte antages at have indtaget en mere overordnet funktion i administrationen med kompetence til i et vist omfang selvstændigt at træffe beslutninger. Hun var direktør for et underselskab, der havde sæde et andet sted, og landsretten fandt ikke sikkert grundlag for at fastslå, at hun, så længe underselskabet havde sæde andetsteds, i større omfang sideløbende havde været til stede i hovedselskabet og deltaget i det daglige arbejde tillige i denne virksomhed.

Hun havde ikke noget med udskrivning af fakturaer at gøre, og hun var ikke beføjet til på egen hånd at træffe bestemmelser om fakturering. Ingen af fakturaerne i det pågældende forhold bar hendes initialer eller signatur. Det var efter landsrettens opfattelse ikke bevist, at C havde udskrevet eller selvstændigt havde givet ordre til udskrivning af nogen af de 109 retsstridige forfakturerede fakturaer.

"Ej heller er det bevist, at hun havde et sådant kendskab til de retsstridige forfaktureringer, at hun i kraft af sin forholdsvis overordnede position i (..selskabet..) havde pligt til at gribe ind. Hun har derfor ikke pådraget sig strafansvar ved at have undladt at bringe disse ulovligheder til ophør."

Forhold 7 drejede sig om belåning af to fakturaer på sammenlagt 810.000 kr., hvor en salgsdirektør D havde kvitteret for leveringen, og fakturaerne belånt. Landsretten fandt ikke at kunne forkaste A og D's forklaringer, hvorefter der var tale om en fejllevering, henset til størrelsen af samhandlen mellem de to selskaber, og frifandt begge.

Strafudmålingen

Fra side 111 i ankedommen kommer strafudmålingen, der for A's vedkommende blev fængsel i 2½ år og efter straffelovens § 50 en tillægsbøde på 2,4 mio. kr. med forvandlingsstraf af fængsel i 4 måneder. B fik en bøde for skatteforholdet på 32.000 kr.

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Under denne overskrift redegør landsretten side 112 for tidsforløbet i sagen. De strafbare forhold var begået fra juli 1988 til september 1992. Politiet modtog anmeldelse fra skifteretten i december 1992 og fra kurator i januar 1993. Der blev afsagt ransagningskendelse i maj 1993, og ransagningen blev effektueret over for A, B og C i juni 1993, hvor de blev fremstillet i grundlovsforhør som sigtet for bl.a. bedrageri, og løsladt samme dag.

Der havde været foretaget en kort afhøring af A i oktober 1995 og to afhøringer af C i juni og august 1995. B havde aldrig været afhørt. D havde været afhørt i januar og juni 1995. Efterforskningen havde været forestået af to kriminalassistenter P og K. K udtrådte af sagen i oktober 1995, og P var i maj-august 1995 udlånt til en anden sag. Ekstern revisionsbistand blev ifølge K fravalgt af ressourcemæssige grunde. Told & Skat indledte behandlingen i september 1992 og sluttede med tiltalebegøring november 1996. Herefter overgik sagen til juridisk behandling hos anklagemyndigheden, og tiltale blev rejst i december 1997. Byretsdom blev afsagt i juni 2000.

K forklarede bl.a. som vidne i landsretten, at politiet ikke ønskede at afhøre de nu tiltalte, før der var et konkret grundlag for afhøring. Det var vanskeligt at få oplysninger fra ansatte og andre implicerede. Hertil kom, at flere af de berørte kunder befandt sig i udlandet. Alle disse omstændigheder var medvirkende til, at de tiltalte ikke blev politiafhørt mere end tilfældet var.

Resten er citat af landsrettens dom fra side 115-116:

"Om tidsforløbet i sagen indtil tiltalerejsning bemærker landsretten, at der ikke har været foretaget afhøringer i udlandet eller gennemført efterforskning i forhold til udenlandske leverandører. Som anført ovenfor har sagen ikke været sat i bero på ekstern revisionsbistand. Landsretten finder endvidere ikke holdepunkter for, at forhold hos de tiltalte har haft betydning for tidsforløbet i denne fase. Uagtet sagens kompleksitet har efterforskningen af sagen som anført ovenfor imidlertid i al væsentlighed alene været forestået af en kriminalassistent. Dette har efter landsrettens opfattelse bidraget til det lange tidsforløb ind til tiltalerejsningen. Af kriminalassistent K's forklaring fremgår endvidere, at tillige forhold hos anklagemyndigheden har haft indflydelse på tidsforløbet.

Landsretten tiltræder på den anførte baggrund, at der er medgået for lang tid til efterforskning af sagen og til det efterfølgende arbejde med udfærdigelse af anklageskrift.

Landsretten tiltræder videre, at der ikke er grundlag for at kritisere sagens varighed i byretten, men bemærker, at sagen, uden at dette skyldes forhold hos de tiltalte, lå stille i byretten fra den 12. maj 1999 til den 4. januar 2000.

Der blev afholdt forberedende retsmøde i landsretten den 1. september 2000, den 13. oktober 2000 og den 15. december 2000. Domsforhandlingen i landsretten indledtes den 28. februar 2001.

I landsretten blev det som i byretten nødvendigt at holde flere retsmøder end planlagt, uden at dette kan tilskrives de tiltaltes forhold. Der har været flere grunde hertil, men navnlig en anmodning om yderligere vidneførsel fra de beskikkede forsvarere, der blev taget til følge, har bevirket, at domsforhandlingen i landsretten trak længere ud.

Efter en samlet vurdering af dette sagsforløb finder landsretten, at sagsbehandlingstiden har været uacceptabel lang. Landsretten finder, at der herved er sket en krænkelse af de tiltaltes

ret til rettergang inden for en rimelig frist, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonventionens artikel 6.

På denne baggrund findes frihedsstraffen for tiltalte A i det hele at måtte gøres betinget på de nedenfor anførte vilkår.

For så vidt angår tiltalte B finder landsretten, at det anførte om menneskerettighedskonventionen passende kunne have medført bortfald af den forskyldte bødestraf. Landsretten finder imidlertid, at der med den gældende formulering af straffelovens §§ 84 og 85 ikke er tilstrækkelig sikker hjemmel for et sådant resultat. Som følge heraf finder landsretten, at bødestraffen undtagelsesvis må gøres betinget på de nedenfor anførte vilkår."

Statskassen skulle betale samtlige omkostninger for landsretten. A skulle betale 1/3 af sagsomkostningerne for byretten, resten blev afholdt af det offentlige.

Bogomtale - Inhabilitet i dansk retspleje

Advokat Michael Ellehauge har udarbejdet ovennævnte ph.d. afhandling, som er udgivet af DJØF, 464 sider hæftet til 465 kr.

Udover sædvanlig indledning, hvor formål, metode og afgrænsning diskuteres, er det karakteristisk, at næste kapitel frem til side 187 hedder "Perioden fra 1800-tallet til Hauschildt-sagen."

Hauschildt-sagen var jo nok den enkeltsag, der har haft mest afgørende betydning for vort nutidige syn på habilitetsproblemer, hvorfor sagen i det følgende behandles meget udførligt tillige med de lovændringer denne og senere sager har affødt.

Fra side 397 behandles reformovervejelser.

Der er en meget udførlig indholdsfortegnelse, gode fodnoter, litteratur- og domsfortegnelse, der både indeholder danske afgørelser, konventionspraksis og norske afgørelser.

Bogen kan anbefales.